

Päiväys
13.8.2026

1 (2)

Diaarinumero
719/03.04.04.04.20/2026 ym.

JULKINEN KUULUTUS

Valitukset vesilain mukaisesta päätöksestä

Vesilain 15 luvun 3 §:n mukaan Vaasan hallinto-oikeuden on annettava lupaviranomaisen, valtion valvontaviranomaisen ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen vesilain nojalla antaman päätöksen sekä ojitustoimituksessa annetun päätöksen johdosta jätetty valitus tiedoksi julkisella kuulutuksella noudattaen, mitä hallintolain 62 a §:ssä säädetään. Tieto kuulutuksesta on julkaistava hankkeen vaikutusalueen kunnissa noudattaen, mitä kuntalain 108 §:ssä säädetään.

Kuulutuksen julkaisupäivä Vaasan hallinto-oikeuden verkkosivuilla

13.8.2026

Valitusten tiedoksisaantipäivä

Hallintolain 62 a §:n 3 momentin mukaan tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen seitsemäntenä päivänä kuulutuksen julkaisemisajankohdasta.

Valitusten tiedoksisaantipäivä on 20.8.2026.

Asia

Vaasan hallinto-oikeuteen on jätetty kaksi valitusta Lupa- ja valvontaviraston päätöksestä 12.5.2026 nro 222/2026 (vaatimus Isohaaran voimalaitoksen lyhytaikaissäännöstelyn lopettamiseksi, Keminmaa).

Valitusasiakirjojen nähtävilläpito

Tämä kuulutus ja valitukset pidetään nähtävillä 13.8. – 10.9.2026 Vaasan hallinto-oikeuden verkkosivuilla (<https://www.tuomioistuimet.fi/tuomioistuimet/vaasan-hallinto-oikeus/yleistiedoksiannot-ja-julkiset-kuulutukset/hallinto-oikeuden-julkiset-kuulutukset/>). Hallinto-oikeuden verkkosivuilla valitukset ovat ilman liitteitä. Tieto kuulutuksesta on julkaistava Keminmaan kunnassa ja Kemin kaupungissa.

Hallintolain 62 b §:n mukaan julkisen kuulutuksen ja kuulutettavan asiakirjan tiedot julkaistaan, jollei salassapitoa koskevista säännöksistä muuta johdu.

Henkilötiedoista julkaistaan kuitenkin ainoastaan tiedonsaannin kannalta välttämättömät henkilötiedot.

Mahdollisuus vastineen antamiseen

Vaasan hallinto-oikeus varaa asianosaisille, joita asia erityisesti koskee, tilaisuuden vastineen antamiseen. Mahdollinen vastine tulee toimittaa hallinto-oikeuteen **viimeistään 10.9.2026**. Vastapuolelle ja viranomaisille varataan erikseen tilaisuus vastineen antamiseen.

Vastineeseen on merkittävä sen tekijän nimi, postiosoite, puhelinnumero ja mahdollinen sähköpostiosoite. Vastineessa on ilmoitettava asian diaarinumero 719/2026.

Kiinteistön osaomistajaa pyydetään antamaan tieto kuulutuksesta myös kiinteistön mahdollisille muille omistajille ja haltijoille.

VAASAN HALLINTO-OIKEUS

Tuomioistuimen yhteystiedot

Vaasan hallinto-oikeus
Korsholmanpuistikko 43, 4 krs (PL 204), 65101 Vaasa
Sähköposti: vaasa.hao@oikeus.fi
Puh.: 029 56 42780

Hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelu:
<https://asiointi.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet#/>

Henkilötietojen käsittelyyn ja tietosuojaan liittyvät tiedot ovat saatavilla:
<https://www.tuomioistuimet.fi/tuomioistuimet/vaasan-hallinto-oikeus/tietoa-meista/tietosuoja/>

Valitus 1

Villilohi - Yhteistyöverkosto
Vaelluskalojen puolesta ry
3060368-9

VALITUS

12.6.2026

Vaasan hallinto-oikeus
Korsholmanpuistikko 43
PI204, 65101 VAASA
vaasa.hao@oikeus.fi

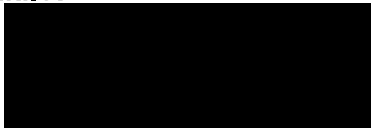
Päätös, josta valitetaan:

Lupa- ja valvontaviraston päätös 12.5.2026 nro 222/2026, asianumerolla LVV-U/27222/2026

Valittaja:

Villilohi - Yhteistyöverkosto Vaelluskalojen puolesta ry (3060368-9)

Yhteyshenkilö:

VAASAN HALLINTO-OIKEUDELLE,

Vaatimukset:

Villilohi - Yhteistyöverkosto Vaelluskalojen puolesta ry (jäljempänä Villilohi ry) vaatii, että Vaasan hallinto-oikeus kumoaa Lupa- ja valvontaviraston päätöksen ja kieltää hallintopakkohakemuksen mukaisesti lyhytaikaissäännöstelyn Kemijoen Isohaaran voimalaitoksella sekä palauttaa asian tarvittavia toimenpiteitä varten Lupa- ja valvontavirastoon.

Perustelut:

1. Lupa- ja valvontaviraston hylkäsi hallintopakkohakemuksen, koska katsoi että lyhytaikaissäännöstely sisältyy Isohaaran voimalaitoksen voimassaoleviin vesitalouslupiin. Päätöksen perustelut voidaan jakaa neljään osioon.

- 1.1. Lyhytaikaissäännöstely oli tiedossa jo alkuperäistä lupaa myönnettäessä.

Päätöksen perusteluissa on todettu, että vuoden 1964 rakentamislupahakemuksessa todettiin, että padon yläpuolelle muodostuvaa allasta käytetään tehonsäätöön. Vesioikeus käsitteli vuoden 1964 lupaprosessin yhteydessä vaatimuksia lyhytaikaissäännöstelyn kieltämisestä ja hylkäsi ne. Vesioikeus katsoi, että kyse oli voimalaitoksen toimintaan liittyvästä tehonsäädöstä.

- 1.2. Lyhytaikaissäännöstelyn vaikutuksia on arvioitu ja korvattu aiemmissa lupamenettelyissä

Lupapäätöksissä annettiin määräyksiä vedenkorkeudesta, juoksutuksesta, tarkkailusta ja vahinkojen korvaamisesta. Myös rantavaurioita, kalataloushaittoja ja muita säännöstelyn seurauksia on käsitelty myöhemmissä päätöksissä ja lopputarkastuksissa.

- 1.3. Kolmannen koneiston lupa vuonna 1982 perustui nimenomaan tehonsäätöön

Vuoden 1982 hakemuksessa kolmannen koneiston luvassa todettiin, että Taivalkosken voimalaitoksen tehonsäätö aiheutti voimakkaita vedenkorkeuden vaihteluita ja että Isohaaran kapasiteettia oli kasvatettava, jotta laitokset voitaisiin "rytmittää" yhdessä. Hakemuksessa kuvattiin juoksutuksen tapahtuvan lähes samassa rytmissä kuin Taivalkoskella.

- 1.4. Aiemmissa oikeudellisissa ratkaisuisa lyhytaikaissäännöstelyä koskevat vaatimukset oli jo hylätty

Vuosina 1964–1992 vesioikeus ja korkein hallinto-oikeus olivat useaan kertaan hylänneet vaatimuksia, jotka koskivat lyhytaikaissäännöstelyn kieltämistä, siihen liittyviä lisämääräyksiä tai säännöstelymaksua.

2. Lupa- ja valvontaviraston johtopäätökset voimassaolevista luvista ja Isohaaran voimalaitoksen lupiin sisältyvästä oikeudesta lyhytaikaisäännöstelyyn ovat virheellisiä.

2.1. Lyhytaikaisäännöstelyn tiedostaminen jo alkuperäistä lupaa haettaessa

Lyhytaikaisäännöstelyn haitallisia vaikutuksia ei ole koskaan arvioitu erillisessä lyhytaikaisäännöstelyä koskevassa lupaharkinnassa. Valituksenalaisen päätöksen mukaan vaikutukset ovat tulleet arvioiduiksi voimalaitoksen rakentamista, käyttöä ja myöhempiä muutoksia koskevissa lupa- ja korvausmenettelyissä.

Vuoden 1964 lupa-asiakirjoissa padon yläpuolisen altaan ilmoitettiin olevan tarkoitettu tehonsäätöön. Tehonsäätö ei kuitenkaan tarkoita samaa kuin lyhytaikaisäännöstely. Mikäli tehonsäädöllä olisi tarkoitettu vesilain mukaista lyhytaikaisäännöstelyä, sille olisi haettu lupaprosessin yhteydessä silloisen vesilain edellyttämä erillinen lupa. Lupa-asiakirjoista on pääteltävissä, että termiä tehonsäätö on käytetty nimenomaan erotuksena lyhytaikaisäännöstelystä. Tehonsäädöllä on lupaprosessissa tarkoitettu koneistojen tehojen kasvua ja sen edellyttämiä muutoksia vesivarastoihin ja vedenpinnan korkeuteen. Tämä ei ole sama kuin lyhytaikaisäännöstely. Lupa- ja valvontavirasto on tulkinut näitä lupaehtoja väärin.

Asiassa on merkityksellistä myös se, että vuoden 1964 lupaharkinnan aikana vesivoiman tuotanto oli olennaisesti erilaista kuin nykyään. Vuonna 1964 vesivoimalla tapahtuva sähköntuotanto oli perussähkön tuottamista. Nykyisin vesivoiman tuottamaa sähköä käytetään yhä enenevissä määrin optimoimaan sähköntuotannon taloudellista hyötyä ja/tai sähköntuotannon tasaamiseen säätövoimana. Tämä johtaa tuotannon nopeatahtiseen ylös- ja alasajamiseen lyhyen ajan sisällä eli vesistön lyhytaikaisäännöstelyyn. Vuoden 1964 lupaprosessissa näihin vaikutuksiin ei ole pystytty ottamaan kantaa, koska vaikutuksia ei tuolloin ollut vielä olemassa.

Sillä ei ole merkitystä, että lupaprosessin yhteydessä päätöksestä valittaneet ovat vaatineet lyhytaikaisäännöstelyn kieltämistä. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan lupa lyhytaikaisäännöstelylle edellyttää, että sen vaikutukset olisi selvitetty lupaprosessin yhteydessä. Valittajan vesioikeudessa esiin tuomat vaatimukset eivät osoita, että lyhytaikaisäännöstelyn vaikutuksia olisi lupaprosessissa arvioitu.

2.2. Lyhytaikaisäännöstelyn vaikutuksia on arvioitu ja korvattu aiemmissa lupamenettelyissä

Lupapäätöksissä on mainintoja vedenkorkeus- ja juoksutusmääräyksistä sekä vaikutusten tarkkailusta sekä vahinkojen korvaamisesta. Valituksenalaisessa päätöksessä viitataan myös myöhempiin lopputarkastus- ja korvauspäätöksiin,

joissa käsiteltiin rantojen sortumista, eroosiota, kalataloudellisia haittoja ja muita vesistön käytölle aiheutuneita haittoja.

Päätöksen mukaan tehonsäädöstä tiedettiin, sen seurauksia havaittiin ja niistä määrättiin korvauksia. Tämä ei kuitenkaan ole osoitus luvasta lyhytaikaissäännöstelyyn. Päätöksestä ei ilmene mikä oli sallittu vedenkorkeuden vaihtelu, mikä oli sallittu juoksutuksen vaihtelu, mitä vaikutuksia lyhytaikaissäännöstelystä arvioitiin ennakolta, millä perusteella haitat katsottiin hyväksyttäviksi, eikä missä lupapäätöksessä lyhytaikaissäännöstelylle annettiin lupa. Haittojen jälkikäteinen korvaaminen ei osoita, että lyhytaikaissäännöstely olisi ollut luvitettua tai että sen vaikutukset olisi arvioitu vesilain edellyttämällä tavalla ennen luvan myöntämistä.

2.3. Kolmannen koneiston lupa vuonna 1982

Kuten edellä on selostettu, tehonsäätö ei ole sama asia kuin lyhytaikaissäännöstely. Vuoden 1982 lupaehdoissa koskien Isohaaran voimalaitoksen kolmatta koneistoa on lupapäätöstä perusteltu ylävirrassa olevan voimalaitoksen tehonlisäyksellä ja tarpeella rytmittää voimalaitokset. Lupapäätöksessä ei kuitenkaan ole mainintaa lisääntyneen virtauksen määrästä, virtauksen ylä- tai alarajoista tai siitä millä aikavälillä virtausta voidaan voimakkaasti muuttaa. Eli lupaehdoissa ei ole tehonlisäyksen kohdalla käsitelty lyhytaikaissäännöstelyyn olennaisesti liittyviä seikkoja. Näin ollen lupaprosessissa käsiteltyä tehonlisäystä ei ole pidettävä lupana lyhytaikaissäännöstelyyn.

2.4. Säännöstelyn aikaisempi käsittely eri oikeusasteissa

Lupa- ja valvontaviraston päätöksissä katsottiin, että lupa lyhytaikaissäännöstelyyn olisi olemassa, koska eri vaiheissa eri lupaprosesseja vaatimuksia lyhytaikaissäännöstelyn kieltämisestä tai niiden haittojen korvaamisesta olisi tehty eri oikeusasteissa ja väitteet olisivat niissä tulleet tutkituiksi. Lupa- ja valvontaviraston tulkinta asiassa on väärä.

Asiasta tehdyt valitukset eri lupaprosesseissa ovat koskeneet vesitalouslupaa, ei erillistä lupaa lyhytaikaissäännöstelylle. Se, että näitä koskevia vaatimuksia on hylätty tai osittain hyväksytty, ei tarkoita sitä, että lyhytaikaissäännöstelyn vaikutuksia olisi tuolloin tutkittu tai säännöstelylle olisi asetettu raja-arvoja. Edelleen valittaja vetoaa siihen, että aiempien vuosien lupaprosessien aikana vesivoimaa on käytetty eri tavalla. Lyhytaikaissäännöstely on lisääntynyt voimakkaasti vasta yhteispohjoismaisiin sähkömarkkinoihin siirtymisen jälkeen, eikä näitä vaikutuksia ole koskaan arvioitu missään lupaprosesseissa tai oikeusasteissa.

3. Lyhytaikaissäännöstelystä, lupaehtoista ja oikeuskäytännöstä

Korkeimman hallinto-oikeuden oikeuskäytännössä on jo 1980-luvulta lähtien todettu, että lyhytaikaissäännöstely edellyttää nimenomaista vesilain mukaista lupaa. Kyseessä on vesitalousluvasta itsenäinen luvanvarainen toiminta. Tyhjentävästi oikeuskäytäntö on selostettu korkeimman hallinto-oikeuden ns. Uljua - päätöksessä (KHO 2005:7).

Oikeuskäytännössä vakiintunut kanta on, että lyhytaikaissäännöstely edellyttää nimenomaista lupaa. Lisäksi on katsottu, että lupa ei synny epäsuorasti vaan lupaharkinnan tulee perustua vaikutusten arviointiin. Edelleen oikeuskäytännössä on katsottu, ettei oikeutta lyhytaikaissäännöstelyyn voida johtaa hakemusasiakirjoista, lupapäätöksen kertoelmaosasta, pitkäaikaisesta käytännöstä eikä siitä, etteivät viranomaiset ole puuttuneet toimintaan.

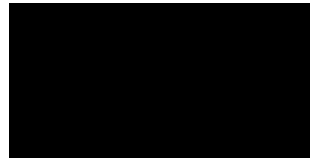
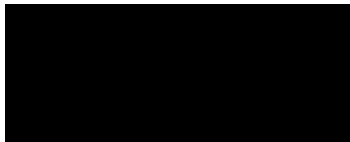
Hallintopakkohakemuksessa on ollut kyse verrattain yksinkertaisesta oikeudellisesta kysymyksenasettelusta eli siitä, sallii ko Isohaaran voimalaitoksen lupaehdot lyhytaikaissäännöstelyn. Valituksenalaisesta päätöksestä käy selvästi ilmi, ettei lupaa lyhytaikaissäännöstelylle ole koskaan haettu, eikä nykyisissä lupaehdoissa lyhytaikaissäännöstelyä ole nimenomaisesti sallittu. Lupa- ja valvontaviraston hallintopakkohakemuksen hylkäävä päätös perustuu siihen, että lupa lyhytaikaissäännöstelyyn olisi johdettavissa muista lupaehdoista tai liitetiedoista.

Erityisesti valituksenalaisessa päätöksessä on vedottu vuosien 1964 ja 1982 lupaprosesseihin ja niissä käsiteltyyn tehonsäätöön. Viranomainen on virheellisesti samaistanut tehonsäädön lyhytaikaissäännöstelyyn, mutta ei ole perustellut tarkemmin mihin tämä kanta perustuu. Vesilaki ei tunne käsitettä tehonsäätö eikä sitä voida käyttää lyhytaikaissäännöstelyn synonyymina. Näissä lupaprosesseissa on ollut kyse pelkästään vesitalousluvasta, ei erillisestä säännöstelyyn oikeuttavasta luvasta.

Valituksenalaisessa päätöksessä on lähinnä todettu, että tehonsäädöstä tiedettiin ja sitä kautta lyhytaikaissäännöstelystä olisi jollain tasolla tiedetty, säännöstelyn seurauksia havaittiin ja niistä määrättiin korvauksia. Päätöksestä ei kuitenkaan ilmene, mikä oli sallittu vedenkorkeuden vaihtelu tai mitä vaikutuksia lyhytaikaissäännöstelystä arvioitiin ennakolta tai millä perusteella haitat katsottiin hyväksyttäviksi.

Asiassa ratkaisun kannalta olennaista on se, että Isohaaran voimalaitoksen voimassaoleviin vesitalouslupiin ei ole kirjattu lyhytaikaissäännöstelyä, eikä sen vaikutuksia tai korvauksia ole nimenomaisesti käsitelty. Haittojen jälkikäteinen korvaaminen ei osoita, että lyhytaikaissäännöstely olisi ollut luvittua tai sen vaikutukset olisi arvioitu vesilain edellyttämällä tavalla ennen luvan hakemista. Tämä on KHO:n Uljua - päätöksen keskeinen lähtökohta. Lupa- ja valvontavirasto on tulkinnut Isohaaran voimalaitoksen lupia ja niiden johdosta annettuja tuomioistuinten päätöksiä erittäin laueasti ja vastoin vakiintunutta oikeuskäytäntöä. Isohaaran voimalaitokselle ei ole annettu lupaa lyhytaikaissäännöstelyyn, eikä lyhytaikaissäännöstelyn vaikutuksia ole selvitetty lupaprosessissa tai tuomioistuinkäsittelyssä. Näin ollen Isohaaran lyhytaikaissäännöstely on vesilain vastaista, hallintopakkoakemus on hyväksyttävä ja asia on palautettava Lupa- ja valvontavirastoon sen edellyttämiä toimenpiteitä varten.

Rovaniemellä 12.6.2026

Valitus 2

15.6.2026

VAASAN HALLINTO-OIKEUDELLE

PÄÄTÖS, JOHON HAETAAN MUUTOSTA

Lupa- ja valvontaviraston päätös 12.5.2026 asiainnuksell
LVV-U/27222/2026 (Liite 1)

VALITTAJA

Suomen luonnonsuojeluliiton Lapin piiri ry
Suomen luonnonsuojeluliitto ry

PROSESSIOSOITE

[REDACTED]
Suomen luonnonsuojeluliitto ry

[REDACTED]

SELVITYS VALITUSOIKEUDESTA:

Valittajilla on asiassa valitusoikeus vesilain 15 luvun 2 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan. (Liite 2, Liite 3)

Vesilain 15 luvun 2 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan muutosta tämän lain nojalla annettuun päätökseen saa hakea; 2) rekisteröity yhdistys tai säätiö, jonka tarkoituksena on ympäristön-, terveyden- tai luonnonsuojelun taikka asuinymäristön viihtyisyyden edistäminen ja jonka sääntöjen mukaisella toiminta-alueella kysymyksessä olevat ympäristövaikutukset ilmenevät.

Asiassa on ollut kyse vesilain 14 luvun 4 §:ssä tarkoittamasta asiasta.

Tämän lisäksi tulee ottaa huomioon Århusin yleissopimuksen 9 artiklan 2 kappaleessa tarkoitettu tavoin sopimuksen tavoitteena oleva laaja muutoksenhakuoikeus ja sen turvaaminen.

VAATIMUKSET

1. Lupa - ja valvontaviraston päätös on kumottava
2. Päätöstä on muutettava siten, että vaatimus Isohaaran säännöstelyn saattamisesta vastaamaan sille myönnettyä lupaa sekä lyhytaikaissäännöstelyn lopettamisesta on hyväksyttävä

PERUSTELUT

Tausta

Suomen luonnonsuojeluliitto ry, Suomen luonnonsuojeluliiton Lapin piiri ry sekä Villilohi - yhteistyöverkosto vaelluskalojen puolesta ry tekivät maaliskuussa 2025 silloiselle Pohjois-Suomen aluehallintovirastolle vesilain 14 luvun 4 §:n mukaisen hallintopakkohakemuksen.

Hallintopakkohakemuksessa vaadittiin, että Isohaaran säännöstely on saatettava vastaamaan sille myönnettyä lupaa. Toiminnanharjoittajan tulee välittömästi lopettaa lyhytaikaissäännöstely sekä estää siten sellaisten haittojen aiheutuminen, joita ei ole luvan myöntämisen yhteydessä arvioitu.

Hakemuksessa esitettiin, että lupamääräyksissä luvanhaltijalle ei ole annettu oikeutta lyhytaikaissäännöstelyyn eikä lupapäätösten yhteydessä ole selvitetty lyhytaikaissäännöstelyn vaikutuksia.

Isohaaran voimalaitoksella harjoitettava lyhytaikaissäännöstely edellyttää vesilain 7 luvun mukaista lupaa (KHO 2005:7). Ilman nimenomaista lupaa lyhytaikaissäännöstely on kiellettävä.

Lupa- ja valvontavirasto katsoi 12. toukokuuta 2026 antamassaan päätöksessä, että voimalaitokseen liittyvien lupa- ja lopputarkastuspäätösten perusteella luvan haltijan suunnittelema tehosäätö/lyhytaikaissäännöstely on ollut lupaviranomaisen ja asianosaisten tiedossa voimalaitoksen rakentamisen lupia käsiteltäessä.

Haitankärsijöiden ja lausunnonantajien vaatimukset lyhytaikaissäännöstelyn käsittelystä lupamenettelyssä tai siihen liittyvien lupamääräysten antamisesta tai säännöstelymaksusta on lupa- ja valvontaviraston päätöksen perusteluissa kertomalla tavalla useassa vaiheessa vuosina 1964–1992 hylätty vesioikeudessa ja korkeimmassa hallinto-oikeudessa.

Vesioikeus on 18.9.1964 antamassaan lupapäätöksessä määrännyt muun muassa padotuksesta ja juoksutuksesta tuolloin voimassa olleen vesilain (264/1961) säännösten mukaisesti. Vesioikeus on lopputarkastusta koskevassa päätöksessään 28.6.1990 muun muassa todennut, että veden juoksutuksesta Isohaaran voimalaitoksella on määrätty lainvoimaisessa voimalaitoksen lupapäätöksessä. Luvisissa ja muissa päätöksissä on arvioitu ja korvattu lyhytaikaissäännöstelystä yksityiselle edulle ja kalastukselle aiheutuneita edunmenetyksiä ja määrätty kalatalousvelvoitteita.

Lupa- ja valvontavirasto on siten katsonut, että lupia on edellä sanotun mukaisesti tulkittava siten, että lyhytaikaissäännöstely on sisällytynyt voimalaitoksen rakentamislupaan.

Lupa- ja valvontavirasto hylkäsi hallintopakkohakemuksen.

Lyhytaikaissäännöstelyn luvantarve

Vesistön säännöstelyä koskee vesilain 7 luku. Muuhun kuin vähäiseen veden virtaaman ja korkeuden jatkuvaan sääntelyyn tarvitaan säännöstelyä koskeva lupa. Edelleen tällaiseen lupaan sovelletaan vesilain 3 luvun 10–14 §:n säännöksiä vesistön tilan säilyttämisestä, tarkkailuvelvoitteista ja kalatalousvelvoitteista.

Korkein hallinto-oikeus on antanut lyhytaikaissäännöstelyä koskevia vuosikirjaratkaisuja ja on ratkaisukäytännössään määritellyt lyhytaikaissäännöstelyn vesistön vedenkorkeuden tai virtaaman nopeiksi ja toistuviksi vaihteluiksi, jotka johtuvat voimalaitoksen toiminnasta.

Lyhytaikaissäännöstely on aina kiellettyä, jos sitä ei ole nimenomaisesti sallittu lupaehdoissa.

Lapin Yliopiston oikeustieteen professori [REDACTED] on 2016 (Liite 5) antanut asiantuntijalausunnon koskien Kuusinkijoen lyhytaikaissäännöstelyn luvanmukaisuutta. [REDACTED] on tiivistänyt, että korkein hallinto-oikeus on lyhytaikaissäännöstelyä koskevissa ratkaisuissaan painottanut seuraavia seikkoja:

- lyhytaikaissäännöstely tulisi sallia lupaehdoissa nimenomaisesti
- lyhytaikaissäännöstelyyn tulisi antaa erikseen vesilain mukainen lupa
- lyhytaikaissäännöstelyn vaikutukset (mukaan lukien vahinkoseuraamukset) tulisi arvioida.

Vaasan hallinto-oikeus on myös katsonut tuoreessa 4.6.2026 antamassaan päätöksessään, joka koskee Tainionkosken voimalaitoksen vesiluvan selventämishakemusta (VesiL 19:16 §), kuten asiaa käsitellyt aluehallintovirasto, että Tainionkosken voimalaitokselle ei kuulu oikeutta

lyhytaikaissäännöstelyyn, sillä vesitalouslupaa koskevaan Itä-Suomen vesioikeuden 10.7.1986 antamaan päätökseen N:o 50/Va I/86 ei ole lisätty lupaehtoa lyhytaikaissääädöstä tai sallituista vedenkorkeuden vaihteluista eikä tietoja lyhytaikaissäädön vaikutuksista ja niiden korvaamisesta, eikä lyhytaikaissääntelyä ole voimallisuuden lupapäätöksissä nimenomaisesti käsitelty.

Lyhytaikaissäännöstelyn luvamukaisuutta arvioitaessa ei ole väliä, jos lyhytaikaissäännöstelyä harjoitetaan vuosisäännöstelyssä noudatettavaa säännöstelylupaa rikkomatta. Tällaiset vuosisäännöstelyn rajat voivat olla esimerkiksi vedenkorkeuden ja virtaaman ylä- sekä alarajoja.

Lyhytaikaissäädön luvamukaisuutta on myös arvioitu tuoreessa selvityksessä, joka koskee Oulujoen vesivoimalaitoksia (Liite 7)

Lyhytaikaissäännöstely tulee sallia lupaehtoisissa nimenomaisesti

Isohaaran lupaan ei ole lisätty lupaehtoa lyhytaikaissääädöstä tai tietoja lyhytaikaissäädön vaikutuksista ja niiden korvaamisesta.

Luonnonsuojeluliitto oli tehnyt 5.7.2024 Isohaaran voimalaitosta käyttöä silloin valvovalle viranomaiselle, Lapin ELY-keskulle, tietopyynnön koskien Isohaaran ja Taivalkosken vesivoimalaitosten lyhytaikaissäännöstelyn luvamukaisuutta. Vastauksessaan Lapin ELY-keskuksen ympäristö ja luonnonvarat vastuualue totesi vastauksessaan, että "Isohaaran voimalaitosluvassa ei ole varsinaisesti lupamääräyksiä lyhytaikaissäännöstelylle", mutta se tulkitsti kuitenkin lyhytaikaissäännöstelyn olevan hyväksyttävää (Liite 4). Valittajat ovat Lapin ELY-keskuksen ympäristö ja luonnonvarat vastuualueen vastauksen kanssa samaa mieltä siitä, että Isohaaran luvassa ei ole lupamääräyksiä lyhytaikaissääädöstä, mikä kertookin siitä, että lupaa lyhytaikaissäännöstelylle ei ole koskaan haettu, sen vaikutuksia ei ole arvioitu eikä sen haittoja ole edes pyritty rajoittamaan lupamääräyksiin muun muassa lain vaatimiin rajoihin.

Valituksenalaisessa päätöksessä Lupa- ja valvontavirasto on todennut, että "vuoden 1964 rakentamislupaa käsitellessään vesioikeus on vastatessaan muistutuksiin päätöksen sivulla 27, muun muassa hylätessään lyhytaikaisen säännöstelyn kieltämistä koskevaan vaatimukseen, katsonut, että niin sanottu lyhytaikainen säännöstely ei ole varsinaista säännöstelyä, vaan voimalaitoksen taloudelliseen ja järkipäraseen hoitoon liittyvää tehosaännöstelyä. Päätöksen sivulla 53 vesioikeus todeten, että koska hakemuksessa tarkoitettu rakentaminen ei vaaranna yleistä terveydentilaa eikä aiheuta huomattavia ja laajalle ulottuvia vahingollisia muutoksia ympäristön luonnonolosuhteissa taikka suuresti huononna paikkakunnan asutus- ja elinkeino-oloja ja koska rakentamisesta saatava hyöty on siitä johtuvaan vahinkoon, haittaan ja muuhun edunmenetykseen nähden

huomattava ja laissa säädetyt muutkin edellytykset ovat olemassa, lupa myönnetään”.

Vesioikeuden päätöksessä on ollut kyse sellaisesta toiminnasta, joka ei ole ollut säännöstelyä. Rakentamisen ei ole myöskään katsottu vaarantavan yleistä terveydentilaa eikä aiheuttavan huomattavia ja laajalle ulottuvia vahingollisia muutoksia ympäristön luonnonolosuhteissa taikka suuresti huononna paikkakunnan asutus- ja elinkeino-oloja.

Toiminnanharjoittajan harjoittamaa lyhytaikaissäännöstelyä ei voida katsoa pidettävän sellaisena toimintana, joka ei olisi vesilain tarkoittamaa säännöstelyä ja jolla ei olisi huomattavia ja laajalle ulottuvia vahingollisia muutoksia ympäristön luonnonolosuhteissa taikka suuresti huononna paikkakunnan asutus- ja elinkeino-oloja. On selvää, että vesioikeuden muistutukseen antamassa vastauksessa ei ole annettu, eikä ole voitu antaa, oikeutta nyt käsillä olevalle toiminnalle.

Lyhytaikaissäännöstelyyn erikseen vaadittu vesilain mukainen lupa

Lupa- ja valvontavirasto on päätöksessään katsonut, että lupia on sanotun tulkittava siten, että lyhytaikaissäännöstely on sisältynyt voimalaitoksen rakentamislupaan. Lupa- ja valvontavirasto ei kuitenkaan missään kohtaa päätöstään totea, että toiminnanharjoittajalle olisi myönnetty lupa harjoittaa lyhytaikaissäännöstelyä.

Maa- ja metsätalousministeriön 2006 tekemässä selvityksessä (Liite 6) Isohaaran vesivoimalaitoksella tulkitaan olevan oikeus harjoittaa lyhytaikaissäännöstelyä. Oikeutta on perusteltu sillä, että ”Voimalaitoksen kolmatta koneistoa koskevan päätöksen hankekuvauksessa todetaan, että hakemuksen perusteena on voimalaitoksen rytmittäminen muiden saman joen laitosten kanssa tarkoituksenmukaisemmalla ja energiataloudellisesti järkevimmällä tavalla ja niin, ettei toisella voimalaitoksella harjoitettu voimakas tehonsäätely aiheuttaisi aiheetonta ohijuoksutusta ja voimakasta vedenkorkeuksien vaihtelua.” Kuvailu on peräisin Pohjois-Suomen vesioikeuden päätöksen 47/82/II hakemus-osioista. Hakemuksessa ei ole kuitenkaan haettu lupaa lyhytaikaissäännöstelyyn, vaan uuden koneiston rakentamiseen. Kyseessä on päätös ”Pohjolan Voima Oy:n hakemukseen, joka koskee lupaa kolmannen koneiston rakentamiseen Isohaaran voimalaitokseen” (PSVEO päätös 47/82/II, s. 1) Yhtiö on perustellut tarvetta sillä, että Taivalkosken voimakas lyhytaikaissäännöstely johtaa Isohaaran voimalaitoksella voimakasta vedenkorkeuden vaihtelua sekä ohijuoksutuksia, sillä ”Isohaaran voimalaitoksen rakennusvirtaama on pienempi kuin yläpuolisen Taivalkosken laitoksen rakennusvirtaama” (PSVEO päätös 47/82/II, s. 1).

Hakemuksessa ei siis ole haettu lupaa lyhytaikaissäännöstelyyn, jolloin laitoksen voimassaolevat lupaehdot eivät sisällä nimenomaisia mainintoja

lyhytaikaissäännöstelyn harjoittamisesta, asianomaisessa päätöksessä lyhytaikaissäännöstelyn haittavaikutuksia ei ole otettu huomioon, asia ei ole käsitelty lupaharkinnassa, lupaehtoisissa tai asetetuissa korvausmääräyksissä. Luvanvaraiseen toimintaan ei synny oikeutta toisen laitoksen toiminnan perusteella.

Oikeuskäytännössä on katsottu, että lyhytaikaissäännöstely, jolla on vesilain 2 luvun 2 §:ssä tarkoitettuja seurauksia, edellyttää nimenomaisesti sitä koskevaa vesilain 7 luvussa tarkoitettua lupaa, jonka oikeudelliset edellytykset ratkaistaan itsenäisesti, riippumatta saman hankkeen vuosisäännöstelyyn annettavasta vesilain 7 luvun mukaisesta luvasta.

Lupaa lyhytaikaissäännöstelyyn ei voida myöntää ilman, että sitä on lupaviranomaiselta hakemuksella haettu, lupaviranomainen on sitä käsitellyt lupaharkinnassaan, määritellyt sille tarpeelliset lupamääräykset sekä arvioinut sen vaikutukset ja tarvittavat korvaukset. Tuomioistuimen päätöksellä tai toimitusmiesten lausunnolla ei voida antaa lupaa tai lupamääräyksiä toiminnalle, jota ei ole lupahakemuksella haettu ja jonka vaikutuksia ei ole arvioitu.

Esimerkiksi korkeimman hallinto-oikeuden päätös 21.10.1966, jossa todetaan ”koska lyhytaikaissäännöstelyä ei voi asettaa riippuvaksi uittajan kanssa tehdystä sopimuksesta—”, ei ole lupa, jolla voidaan harjoittaa vesilain mukaan luvanvaraista toimintaa.

███ toteaaakin Oulujoen oikeudellisessa asiantuntijalausunnossaan (2024) (Liite 7, s. 21), että: ”Lyhytaikaissäännöstelyä ei tee luvan mukaiseksi se, että sitä on tosiasiallisesti harjoitettu tai sen vaikutuksia on myöhemmissä lupakäsittelyissä sivuttu tai valvontaviranomainen on tulkinnut luvan sisältävän oikeuden lyhytaikaissäännöstelyyn. Tässä suhteessa alkuperäinen lupapäätös ja sen suunnitelma ovat ratkaisevia. Ainoan poikkeuksen tästä muodostaa se, että lyhytaikaissäännöstelyyn on myöhemmissä vaiheissa nimenomaisesti myönnetty lupa”.

Vaasan hallinto-oikeuskin on 4.6.2026 Tainionkoskea koskevassa ratkaisussaan katsonut, että lupaa lyhytaikaissäännöstelyyn ei ole syntynyt, sillä Tainionkosken lyhytaikaissääntelyä ei ole nimenomaisesti käsitelty voimassa olevan voimalaitoksen lupapäätöksissä. Asiassa valittajana toiminut luvanhaltija katsoi luvan lyhytaikaissääntöön syntyneen vuoden 1986 päätöstä koskevista hakemusasiasiakirjoista ja päätöksen kertoelmaosiosta, vaikka nimenomaista lupamääräystä lyhytaikaissääntöä ei oltu niissä annettu.

Ympäristölupia täytyy yleisten ympäristöoikeudellisten periaatteiden mukaisesti tulkita suppeasti. Vanhat vesitalousluvut koskevat ainoastaan sitä tilannetta ja niitä olosuhteita, joihin ne alunperin on haettu. Lisäksi on huomioitava, että luvan sisältö ei määräydy sen myöntämisaikajankohdan mukaan.

Lupa- ja valvontavirasto on päätöksessään katsonut, että haitankärsijöiden ja lausunnonantajien vaatimukset lyhytaikaissäännöstelyn käsittelystä lupamenettelyssä tai siihen liittyvien lupamääräysten antamisesta tai säännöstelymaksusta on useassa vaiheessa vuosina 1964–1992 hylätty vesioikeudessa ja korkeimmassa hallinto-oikeudessa. Vesioikeus on 18.9.1964 antamassaan lupapäätöksessä määrännyt muun muassa padotuksesta ja juoksutuksesta tuolloin voimassa olleen vesilain (264/1961) säännösten mukaisesti. Vesioikeus on lopputarkastusta koskevassa päätöksessään 28.6.1990 muun muassa todennut, että veden juoksutuksesta Isohaaran voimalaitoksella on määrätty lainvoimaisessa voimalaitoksen lupapäätöksessä.

Valittaja huomauttaa, että tuomioistuinten ratkaisut tai maininta juoksutuksen toteuttamisesta ei osoita, että luvasta päätettäessä kysymys olisi oikeudellisesti ollut lyhytaikaissäännöstelystä.

Lupaa lyhytaikaissäännöstelyyn ei muodostu myöskään sillä perusteella, että toimitusmiesten 15.7.1961 antaman lausunnon mukaan toimitusmiehet ovat ylityshaitan suuruutta harkitessaan ottaneet huomioon, että ylityshaitan suuruuteen vaikuttaa joen levenemisestä aiheutuvien hankaluuksien lisäksi lyhytaikaisesta säännöstelystä johtuvista vedenpinnan vaihteluista aiheutuvat kulkuvaikeudet. Toimitusmiehet eivät lausunnossaan voi myöntää lupaa lyhytaikaissäännöstelyyn.

Myöskään Vaasan hallinto-oikeuden 4.6.2026 antamassa ratkaisussa ei annettu merkitystä sille seikalle, että Tainionkosken juoksutuksen vaihtelusta vuorokauden eri aikoina on mainittu 31.12.1975 päivätyssä katselmuskirjassa.

Isohaaran voimalaitoksen vesitalousluvassa ei ole annettu vesilain mukaista lupaa lyhytaikaissäännöstelyyn.

Lyhytaikaissäännöstelyn vaikutukset on oltava arvioitu

Lupa- ja valvontavirasto katsoo, että luvassa annetut lupamääräykset ja -ehdot muun muassa voimalaitoksen padon enimmäisvedenkorkeudesta, vedenkorkeuden mittauksesta, uittoa varten tarvittavasta riittävästä veden syvyydestä ja virtaamasta, suojapadosta ja toimenpiteistä padotuksesta aiheutuvien vahinkojen vähentämiseksi ja korvaamiseksi osoittavat, että lyhytaikaissäännöstelyn haittavaikutukset on arvioitu. Valittajat katsovat, että lupa- ja valvontaviraston esittämät lupamääräykset ja -ehdot ovat normaaleja vesivoiman harjoittamiselle annettavia lupamääräyksiä ja -ehtoja. Lupa- ja valvontavirasto ei ole päätöksessään osoittanut, miten toiminnanharjoittajan harjoittaman lyhytaikaissäännöstelyn haitat on arvioitu ja miten ne ovat siten vaikuttaneet lupamääräysten asettamiseen.

Lupa- ja valvontaviraston päätöksessä on tuotu esiin vesioikeuden 10.6.1982 antama Isohaaran kolmannen koneiston rakentamista koskeva lupapäätös N:o 47/82/II. Päätöksen yhteydessä muun muassa Kemin kaupunki on vaatinut hakijalle määrättävän vesilain (264/1961) 8 luvun 25 §:n tarkoittama säännöstelymaksu. Päätöksen ratkaisuosassa vesioikeus on vaadittuun säännöstelymaksuun liittyen todennut, että nyt annettava päätös ei koske säännöstelyä ja hylännyt maksun määräämistä koskevan vaatimuksen lakiin perustumattomana.

Vesioikeuden päätös osoittaa, että lyhytaikaissäännöstelylle ei ole myönnetty silloisen vesilain (264/1961) 8 luvun mukaista lupaa. Oikeuskäytännössä on katsottu, että lyhytaikaissäännöstely, jolla on vesilain 1 luvun 15 §:ssä tarkoitettuja seurauksia, edellyttää nimenomaisesti sitä koskevaa vesilain 8 luvussa tarkoitettua lupaa, jonka oikeudelliset edellytykset ratkaistaan itsenäisesti, riippumatta saman hankkeen vuosisäännöstelyyn annettavasta vesilain 8 luvun mukaisesta luvasta (KHO:2005:7).

Hallintopakkoasiassa Lapin kalatalousviranomaisen antoi lausunnon silloiselle Pohjois-Suomen aluehallintovirastolle. Kalatalousviranomaisen esitti lyhytaikaissäädön aiheuttamia haittoja sekä totesi, että Isohaaran osalta lyhytaikaissäädön kalataloudelle aiheutuvia haittoja ei ole erikseen arvioitu tai kompensoitu (Liite 4).

Lyhytaikaissäännöstely vaikuttaa negatiivisesti muun muassa joen hydrologiaan ja morfologiaan, joen pohjaeläimistöön, kalastoon ml. nahkaiset, vesikasvillisuuteen, linnustoon, eroosioon sekä kiintoaineksen määrään.

Oikeuskäytännössä on tapauksia, joissa lyhytaikaissäännöstelyn vaikutusten arviointi (tai sen puutteellisuus) on tullut käsiteltyä.

Korkein hallinto-oikeus on ratkaisussa KHO 11.9.1980 T 4258 todennut, että vesitalouslupaa haettaessa lyhytaikaissäännöstelyn vaikutukset tulee selvittää. Kyseisessä tapauksessa näin ei voitu enää menetellä, joten luvanhaltija velvoitettiin saattamaan asia uudelleen lupakäsittelyyn.

Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisussa KHO 26.2.1981 T 1053 oli kyse Perhonjoen säännöstelystä ja siitä saatiinko voimallitoksella suorittaa viikko- ja vuorokausisäännöstelyä. KHO katsoi, että lupaa lyhytaikaissäännöstelyyn ei voitu antaa ilman selvitystä lyhytaikaissäännöstelyn vaikutuksista.

Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisussa KHO 4.12.1984 T 5677 oli kyse tilanteesta, jossa vesitalousluvan hakija oli muuttanut hakemustaan tavalla, joka olisi mahdollistanut voimallitoksen vuorokausisäännöstelyn. Vesioikeus katsoi, ettei hakemuksen muutos edellytä erityistä tiedoksiantamista ja ratkaisi asian hakemuksen mukaisesti. KHO katsoi,

että hakemuksen muutos vaikutti asianosaisten etuun eikä päätöstä saa tehdä ilman näiden tahojen kuulemista. KHO purki vesioikeuden päätöksen. Ratkaisu on linjassa edellä selostettujen päätösten kanssa, joiden mukaan lyhytaikaissäännöstely edellyttää sen vaikutusten selvittämistä lupakäsittelyn aikana.

Korkein hallinto-oikeus on ottanut kantaa lyhytaikaissäännöstelyyn myös ratkaisussa KHO 2018:23. Ratkaisussa KHO totesi, että vesivoimalan käyttöön liittyy aina olennaisena osana kysymys virtaaman säädöstä. Hakemuksen kohteena olleen uuden voimalaitosyksikön käyttäminen, mahdollinen lyhytaikaissäännöstely huomioon ottaen, saattaa olla sellaista vesilain 7 luvun 1 §:ssä tarkoitettua veden virtaaman säätelyä ja veden jatkuvaa juoksuttamista vesistöstä toiseen, josta aiheutuu vesilain mukaan lupaa edellyttäviä seurauksia ja minkä johdosta saattaa olla tarpeen antaa saman lain 7 luvun 2 §:n 2 momentin mukaisia juoksutusmääräyksiä hanketta koskevassa lupapäätöksessä. Ratkaisussa jo pelkkä mahdollisuus siihen, että lyhytaikaissäännöstelyä saatetaan harjoittaa, johti siihen, että asiaa täytyi arvioida vesilain 7 luvun perusteella.

Johtopäätökset

Luvanhaltijalle ei ole myönnetty vesilain mukaista lupaa lyhytaikaissäännöstelyyn, eikä sitä ole nimenomaisesti lupaehdoissa sallittu.

Lupa- ja valvontavirasto ei ole päätöksessään osoittanut, missä päätöksessä on myönnetty oikeus harjoittaa lyhytaikaissääntöä ja siten ei ole tiedossa, milloin tarkalleen lyhytaikaissääntö on aloitettu. Lupa- ja valvontavirasto ei ole päätöksessään myöskään eritellyt, miten Isohaaran lyhytaikaissäädön vaikutukset on arvioitu ja miten ne näkyvät sen Isohaaran voimalaitoksen lupamääräyksissä.

Isohaaran lyhytaikaissäädölle ei ole asetettu lupaehtoja, jonka rajoissa toimintaa voisi harjoittaa, mikä osaltaan osoittaa, että sen harjoittamiseen ei ole koskaan haettu lupaa eikä sitä ole myöskään myönnetty. Se, että jotain toimintaa ei ole erikseen lupamääräyksiin kielletty, ei tarkoita, että sen harjoittaminen olisi sallittua, vaan tällainen voi vaatia laissa säädettyä lupaa.

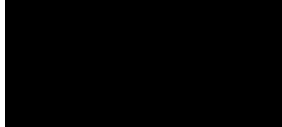
Valittajat katsovat, että Isohaaran tapauksessa, kuten myös Tainionkosken voimalaitosta koskevassa hallinto-oikeuden ratkaisussa, on kyse siitä, että lyhytaikaissäännöstelystä koituvia ja sille ominaisia merkittäviäkin vanhan vesilain (264/1961) 1 luvun 15 §:ssä tai 2 luvun 5 §:ssä tarkoitettuja haittavaikutuksia ei ole ennakoitu tai otettu huomioon lupapäätöksessä sen enempää lupaharkinnassa kuin lupaehtojen tai korvausmääräysten asettamisessakaan.

Tuomioistuinten päätöksillä ei voida myöntää vesilupaa.

VAKUUDEKSI

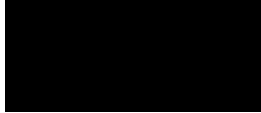
Rovaniemellä 15.6.2026

Suomen Luonnonsuojeluliitto Lapin piiri ry

Helsingissä 15.6.2026

Suomen Luonnonsuojeluliitto ry

LIITTEET

Liite 1 Päätös

Liite 2 Suomen Luonnonsuojeluliiton Lapin piiri ry säännöt

Liite 3 SLL säännöt 2025

Liite 4 Kalatalousviranomaisen lausunto

Liite 5 [REDACTED] 2016

Liite 6 MMM 2006

Liite 7 [REDACTED] 2024